

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva
vagy vidékre postán
küldve

Egész évre 12 kor.
Fél évre 6 kor.
Negyedévre 3 kor.

Regyes szám ára 12 fillér

Hirdetések díja:

□ ozentiméterenként
4 fillér. Kereskedők és
gyárosok külön ár-
kedvezményben rés-
zesülnek.

Nyilttér sora 40 fill.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtök és vasárnap reggel.

Szerkesztőség

és
kiadóhivatal:
Nagyenyedi Könyv-
nyomda r.-t.

A kiadóhivatal meg-
bizottja: Földes Ede
könyvkereskedő.

Egyes számok kap-
hatók Földes Ede,
Cirner J. József
és Grünfeld Dá-
vid kereskedéseiben.

Kéziratok nem adóznak vissza.

A szabadelvűpárt feladata.

A Fejérváry-kormány, miután nem képviseli a többség elveit, és pártja nem lévén, nem is parlamentáris, a szomorú emléktű bemutatkozás napján, f. hó 21-én egy a képviselő-, mint a főrendiházban bizalmatlansággal találkozott s ennél fogva az országgyűlést Ő Felsége által elnapoltatta. A képviselőház tagjai tehát hazaszéledhetnek s most tevékenységüket, a törvényhatóságuk közgyűlésein fejthetik ki, természetesen abban az irányban, melyet a bizalmatlanság és az elnapolás elleni tiltakozás kifejezésével kinyilvánítottak pártkülönbség nélkül. De a szabadelvűpártra, melyet oly merész tuzásokkal és oly alaptalanul szeretnek vádolni és gunyolni ellenfelei, nagy és nehéz feladat hárul, mert fájdalom, azok a végzetes ellentétek, amelyek előidézték a mai válságos helyzetet, még niucsenek szűnőfélben.

De mentől sötétebbnek látjuk a helyzetet, mentől gondterheltebbnek mutatkozik a jövő, annál parancsolóbb erővel kell, hogy feltámadjon mindnyájunk lelkében a kötelességér. et hívó szava a tekintetben, hogy hirdessük az igazság igéit a nemzet előtt, hogy felvilágosítsuk sorsa felől, hogy szettépjük az illuzióknak azon egész rendszerét, a melylyel ezt a szerencsétlen nemzetet ilyen — senki által nem óhajtott és nem kívánt — veszedelmekbe sodorják bele. Nem várhatunk közvetlen sikereket a mi pártunk és a mi elveink érvényesítése szempontjából,

de ez ne riasszon vissza bennünket a férfias kötelességteljesítés elől!

Bizonyára be fog következni a kiábrándulás, a helyes politikai utra való visszatérés órája a nemzetre nézve. De ha be fog következni az, ugy minden attól függ, hogy legalább egy egészséges magva maradjon meg ebben az országban a Deák Ferencz tradícióihoz való férfias, kitartó ragaszkodásnak, hogy álljanak itt férfiak, akik nehéz viszonyok között tették tanúbizonyságát, hogy nem a népszerűség hajhászat, nem a csábítás és nem a fenyegetések elől való gyáva meghátrálás irányítja eljárásukat, hanem a nehéz viszonyok között egy ma talán népszerűtlen, de igaz ügy mellett férfias kitartással teljesítették kötelességüket.

Alkotmányos életünk mostani válságos helyzetében minden hazafias politikai pártnak kötelessége megvédeni az alkotmányunk alapját képező parlamentárismust. Minden politikai párt tagjának kötelessége hatáskörében törvényeink által biztosított jogával élni és oda hatni, hogy minden az alkotmányon és a parlamentárismuson esett sérelem mielőbb orvosolva legyen, a jövőben pedig ily visszaélés elkerültessek.

Miután a lemondott parlamentáris kormány helyét jelenleg egy — a parlamenti pártokon kívül álló, tehát nem parlamentáris kormány vette át országunk közügyeinek vezetését, — miután az országgyűlés ezen kormány ellenjegyzése mellett, exlexben elnapoltattott, ezen eljárás pedig a parla-

mentárismusba ütközik, magam részéről hazafias kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy Alsó-Fehér vármegye szabadelvűpárti elvtársaimmal együtt szükségesnek és halaszthatatlan kötelességnek ismerem, hogy amennyiben időközben az alkotmányos parlamentáris élet rendes folyama helyre nem állíttatnék, Alsó-Fehér vármegye törvényhatósága, egy e végből összehívandó rendkívüli közgyűlésen emelje fel komoly tiltakozó szavát és tegyen az országgyűléshez felterjesztést az alkotmányos élet rendjének Ő Felsége és a törvényhozás többsége közti ellentétek elenyésztetése mellett leendő helyreállítására érdekében.

A mennyiben ilyen célból és ebben az irányban komoly mozgalom indult meg, ahhoz készséggel csatlakozom társaimmal együtt.

Török Bertalan.

SZEMLE.

A „Pesti Hírlap“ mely az úipárt elveit próklamálja, tudvalevőleg nem sokat törődik az igazsággal, ha hasznot húzhat belőle. Különösen a szabadelvűpártot szereti lerántani nyilvánvaló álnoksággal. Így pl. 172. számában perfid eljárásnak nevezi a Fejérváry-kormány elleni bizalmatlansági nyilatkozatát. És miért? mert Tisza ellenjegyzésével jelent meg Fejérváry kinevezése! Nos, tessék végig nézni valamennyi miniszterelnöki kinevezést, vajjon nem-e az előbbi

TÁRCZA.

Egy komikus naplója.

Irta: Solymosi Elek.

(15)

Színészsikereim titka.

És most rátérhetek az én színpadi sikereim titkára. Nem véletlenül bukkantam rá, hanem egy öntudatos fejlődés folyamán. Megkerestem a színpadi siker mesterségbeli titkait, s bekapcsoltam az én szubjektívitásomba. Kis tehetségemet egy nagy technikai apparatussal láttam el.

Eleve tisztában voltam azzal hogy a színpadi művészkedésnek első feltétele a természetes beszéd. Figyeltem tehát az ilyen beszédet másoknál is. És azt tapasztaltam, hogy a legtermészetesebb beszéd semmi művészi gyönyörűséget sem okoz s egyáltalán nem kelti fel a várt és a kívánt hatást. Kutattam tehát az okát. És rájöttem a kérdés nyitjára.

Megállapítottam magamban, hogy a természetes beszéd csak akkor művészi, ha egyben plasztikus is. Tisztán láttam, hogy

a természetes beszéd plaszticitás nélkül csak a szavak tengerét jelenti, ellenben plaszticitással jelenti a dolgok világosságát is. Keresnem kellett tehát a művészi beszéd plaszticitásának titkát. És ezt is megtaláltam, még pedig a beszédben való erő változatosságában. És felállítottam elméletemet a művész beszéd szabályairól. Ime:

- I. Változatosság hangban.
- II. Változatosság formában.
- III. Változatosság erőben.
- IV. Változatosság tempóban.

Igy magyaráztam meg a kérdést színésziskolámban is. E magyarázatoknál kifejtettem, hogy

a hangbeli változatosság alatt a beszédnek azt a természetes zenéjét értjük, a mely magába foglalja az életből vett helyzetek jellemzettségét és hangulatait; hogy

a formai változatosság alatt a beszéd közt való természeteszerű testmozgást és gesztust kell értenünk; hogy

az erőbeli változatosság (mint a plaszticitás legfőbb feltétele) a beszédben sem egyéb, mint a zenében hallható kreszcendó és dekreszcendó; s végül, hogy

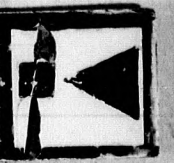
a tempóbeli változatosság a művészi beszédnek a lassúság és gyorsaság közt való mechanizmusát jelenti.

E kultuszt művészi fegyelmességnek, vagy tán színpadi intelligenciának nevezhetnők.

És ha csak ebből állna a siker! Ha csak e körül forogna a színpadi intelligencia kérdése?! Jó is volna!

Vizsgáljuk csak ezt az intelligenciát. Nézzük mi az. Ugy mondhatnám, hogy a színpadi intelligencia nem egyéb, mint egy termométer, melyet a közönség folytonosan ellenőriz, s a melynek funkciójában nincsen csalódás. Ha a termométer a nullfokon felül emelkedik, bekövetkeznek a kisebb-nagyobb tetszésnyilatkozatok és a tapsoknak viharai. Ha nullfokon alól mutat a fokmérő, a közönség lehangoltsága áll elő, vagy a visszautasítás, a pisszegés, a fütty, s külföldön még — a tettlegesség is.

A színpadi intelligencia kriteriumát még a polihisztor kifejezés sem fűdi. Mert az öntudatos és fegyelmezett (intelligens) színészek a maga beszédében, modorában, invenczióiban és egész tartalmában nemcsak hogy (például) az orvos álláspontjára kell



miniszterelnök ellenjegyzésével jelent-e meg? Ez a törvényes szokás. És mégis profoma bizalmatlanságot indítványozott Tisza Fejérvárnak s ezzel támadta a királyi kinevezést — mondja a P. H. — Hogy a bizalmatlanság kifejezése nemcsak formalitás volt, talán elég lesz arra utalni, hogy Justh házelnök maga kijelentette a szavazás előtt, a kérdés feltevésekor, hogy: *a két határozati javaslat érdekében teljesen egy*, azonban indoklásában nem egyezik meg s csak azért tette a Kossuth indítványát elsőnek, mert előbb adatott be. A nagyképű és rosszmájú P. H. kifogásolja, hogy miért nem járult a szabadelvűpárt a Bánffy-féle óvástételhez s azt állítja, hogy csak akkor tiltakozott a Ház feloszlása ellen, midőn „este meghallja, hogy a főrendiház is csatlakozott a képviselőház álláspontjához!” Hogy milyen hamar feled a P. H. is, természetesen ha neki úgy tetszik, kitűnik a következőkből: f. hó 20-án tehát az országgyűlés előtti napon és Bánffy Dezső br. tiltakozásának betérjesztése előtt a szabadelvűpárt gyűlésén dr. Rosenberg Gyula, a mint a P. H. 170. számában is olvashatók, kimondandónak tartotta, hogy *a párt korábbi álláspontjához híven az exlerben való elnapolást alkotmányellenesnek tartja*, melyet ugyancsak a P. H. szerint gr. Tisza István magáévá tett, kijelentve, hogy ily elnapolás a parlamentárizmussal ellenkezik! Ez csak elég világos! Miután pedig akár Ő felsége rendeletére, akár a képviselőház határozatából a ház elnapolatik: többé érvényes határozatot hozni nem lehet. És hiába hivatkozik a P. H. Deák Ferencz 1861. évi híres óvástételére, mert ő ezt az óvást június 21-én, midőn az országgyűlés eloszlása nem történt meg, ajánlotta elfogadásra s ezt az akkori főrendiház is elfogadta, mert nem volt még eloszlatta az országgyűlés. A szabadelvűpárt tehát

most is előbb nyilvánította tiltakozó nézetét az elnapolás felett s midőn másnap, az elnapolás után, a képviselőházban nem tehetett szóvá éppen a képviselőháznak 1878. és 1898. évi telfogása szellemében, megtette saját körében s bizonyára megfogja tenni az országgyűlés megnyitása után a Házban is, a hol akkor érvényesen lehet határozni. Azt azonban határozottan meg kell állapítani, hogy az elnapolás ellen a szabadelvűpárt régebben is, most is, határozottan állást foglalt s ez nem a koalíció P. H. érdeme.

A főrendiház f. hó 21-dikén tartott ülésében 54 szavazattal 19 ellenében bizalmatlanságot szavazott az új kormányra.

Gazdák nagygyűlése. A gazdasági egyesületek szövetsége f. hó 20-dikán Budapesten kezdte meg tanácskozásait. Mindjárt az első nap nagyon érdekes vita után elhatározta, hogy a közös vámterület fenntartása mellett foglal állást.

Az országgyűlés elnapoltatott.

Szomorú nevezetességű gyűlése volt a magyar országgyűlésnek f. hó 21-dikén, mikor Fejérvári imparlamentáris kormánya bemutatkozott.

Az elnöki jelentések után a miniszterelnök átadta a kinevezéséről szóló királyi kéziratot. Azután szólásra jelentkezvén, előadta, hogy mivel az egyesült ellenzék sorából eddig kormányt alakítani nem sikerült, a régi kormány felmentését pedig maga az ellenzék is sürgette: Ő felsége ideiglenes jelleggel új kormányt nevezett ki, mely a pártokon kívül állva a törvények keretén belül adminisztrálna az ügyeket, s mindegyiküket keresné a módokat, melyek segítségével a parlamenti többségből alakuló kor-

mány vezetné az ország ügyeit. Majd az exlex állapot veszedelmeire utalt és a költségvetési felhatalmazás, a rendes ujonczjutalek megajánlását és a kvóta-bizottság megválasztását kérte.

Még mielőtt a gyűlés ezen előterjesztéseket tárgyalhatta volna s felettük határozhatt volna, a miniszterelnök egy második királyi kéziratot is mutatott be, kérvén a felolvastatását és a főrendiházhoz való átküldését. Miután az elnök azt az álláspontot foglalta el, hogy, míg egyik királyi kézirat nincs letárgyalva, addig másik kézirat tárgyalásához fogni nem lehet: némi vita után szavazattöbbséggel határozták el, hogy előbb a miniszteri kinevezésre vonatkozó kéziratot fog tárgyalni. Szavazás előtt a kormány kivonult.

Kossuth Ferencz a koalíció, Novák Aurél a nemzetiségi képviselők, Tisza István a szabadelvűpárt, tehát az összes pártok, az egész ország nevében fejezték ki, hogy mivel az új kormány a parlamentáris feltételeknek nem felel meg, az iránt bizalmatlansággal viseltetnek.

Következett a második királyi kézirat felolvasása, mely a f. évi február hó 15-re összehívott országgyűlést f. é. szeptember hó 15-ig elnapolja.

Bánffy Dezső br. tiltakozó javaslatot terjeszt be, melyet a képviselőház egyhangulag tesz magáévá.

A tiltakozó határozat a képviselőház elnapolását törvénytelennek, a kormány hivatalban maradását és kormányzását alkotmányellenesnek nyilvánítja és megtiltja, hogy országgyűléssé meg nem szavazott adót és ujonczot szedjen. Megállapítja, hogy a véderőt a póttartalékosok behívásával vagy a három éves kiszolgált védkötelesek visszatartásával kiegészíteni nem szabad. Megállapítja, hogy az alkotmányellenesen működő kormány nemcsak az 1867. XII. t.-cikk által kereskedelmi szerződések megkötésére vonatkozó teendőket nem teljesítheti; hanem az új vámtarifra létrejött előtt idegen államokkal kereskedelmi szerződésekről tárgyalni sem szabad. Megállapítja, hogy a közösügyi kvótára nézve, a szükséges előfeltételek hiányozván ez esetben törvényesen és végérvényesen a fedelmi döntés sem történhetik meg és minősített alkotmányértést követve el kormány, ha bármely összeget szolgáltatna is a magyar állampénztárból a közösügyi kiadások fedezésére. A törvényhatóságokat pedig feihívja, hogy az alkotmányellenes kormányzatot ne támogassák.

Az elnök a történelmi nevezetességű gyűlést ezzel a fohással zárta be. „Isten óvja meg szeretett hazánkat minde bajtól és minden szenvedéstől!”

Elnapoltatott tehát az országgyűlés; de a nemzet azért beszélni fog. Megnyilatkozik sajtóban, vármegyék termeiben és népgyűléseken. És bizonyos, hogy a nemzet minden beszélő-szerve szolidárisnak fogja magát vallani az országgyűléssel.

A kormány tehát szembe találja magát

helyezkednie, és nemcsak az ügyvéd, a tanár, a mérnök, a diák, a nevelő, a király, a katona, — erkölcsi, szellemi és egyéb jellemzettségéről kell fogalommal bírnia, — de ismerni kell a gazdaember, a szabó, a varga, az asztalos, a mezei munkás és minden általa teremtendő alak erkölcsi és szellemi lényegét is.

Nem mondom, hogy én ezt mind ismerem, de állítom, hogy erre folytonosan törekedtem, s váltig sajnálom, hogy az öntudatosság ez alapján nem lehetett alkalmam kezembe venni egy nagy színház igazgatását, hogy e pozícióban megrajzolhattam volna a színházigazgatók szezessziós útját. Ismertem ugyan a múltban egy tüneményt, a kinek színházigazgatói genialitása a képzeletet is tulszárnyalta s a kit e téren ideálnak tudnék nevezni, de ez a született szakember jelenleg csak mint írő foglalkozik a színpaddal, s nagyobbra hivatott erényei és szelleme parancsából rég elhagyta Tháliát. Ez ideálunkhoz legközelebb áll Beöthy László, akinél az ember igazán nem tudja, hogy mit bámuljon inkább, vajjon fiatalágát, ágilitását, izlését, tudását, vagy színészfedező „szerencsáját.”

Ditrói Mórt azért nem említettem Beöthy előtt, mert mikor a Népszínház tagja volt, az én tanácsomra lett színigazgató, s feltárva idetartozó eszméimet, először én mutattam meg neki azt az irányt, a melynek reneszánszán biztos siker járhat. Ditrói megfogadta tanácsaimat, megalakította a „Thalia” társulatot, s ennek sikerei — párosulva az ő tehetsége és vaszorgalmával — megnyitották előtte a kolozsvári színház, majd meg a Vígyszínház kapuit.

Érdekes volt Evva Lajos igazgatása is aki a Népszínháznál új művészeti és adminisztrációs irányokat tudott teremteni. Örökös kár, ugy a színészetre, mint a közönségre, hogy áldásos munkáját abbahagyta.

Visszatérve a magam színészkedésének titkára, csak annyit mondhatok, hogy a siker titka — a tehetség. Az én esetemben pedig egy nagyon kicsike kis tehetség, vagy talán csak valami olyan inklináció-féle, amit kitartással, ambícióval, s szorgalommal ápoltam és fejlesztettem. S azt mondják, hogy mindezeknek korozója volt — a humorom.

(Folytatjuk)

STEIN S. és Társa

Első erdélyrészi kizárólagos gyermekruha üzlete

KOLOZSVART,

Mátyás király - t. 2. sz.

szülők figyelmébe!

Van szerencsem az igen tisztelt szülők figyelmét kizárólagos gyermekruha üzletemre felhívni. Iskolába járó teany- és fiuruhák 1 évestől 14 évesig. Torna ruhák. Őszi és téli kabátok, fehéreművek, kötények, kalapok harisnyák nagy választékban, jó formában és kivitelben, jutányos árral kaphatók.

Vidéki rendeléményél elég a gyermek kora és a ruha színének megnevezése.

MIEDER-készítés mérték szerint

a legújabb formában, kényelmes viselésű

Szíves partfogást kér

Stein S. és Társa.

az egész ország közvéleményével, mely millió szemekkel örökdió alkotmánya felett.

Ebből a szerencsétlen s a szó legkomorabb értelmében válságos helyzetből csak egy szabadulás van. A kormány lemondása és a lemondás elfogadása. De ez is csak arra jó, hogy további és még nagyobb bajoknak sürgősen eleje vétessek. A lemondás még maga nem orvoslása a helyzetnek, nem megoldás. Ha a kormány le is vonja az események konzekvenciáit: ez csak fele munka. A másik felet azoknak kell elvégezni, kik ezt szerencsétlen kísérletet vele megtették. Ezeknek kell levonni a kudarc konzekvenciáit. Be kell látniok, hogy semmifele átmenti jelleggel nem lehet a lényegét megkerülni; alkotmányos kormányzást nem lehet alkotmányellenes eszközökkel végezni.

Megoldás csak az lehet, ha a többségből alakult felelős kormány veszi át minél előbb az ország ügyeinek vezetését.

Tisza beszéde.

Tisza István gr. a szabadelvűpárt f. hó 20-dikán tartott értekezletén nagy beszédet mondott, melyben bírálatot mondott a koalíció eljárásáról. Miután az 1867-es kiegyezésnek a nemzet és az uralkodóház közti viszony rendezésében való érdemét méltatta, és mély fájdalommal szólt azon szomorú tapasztalatról, hogy éppen akkor haladunk az igazi gyakorlati nemzeti politika teréről a veszedelmet rejtő kísérletezések világába, midőn leghatalmasabb arányokban haladhatunk volna a békés fejlődés útján előre: rövid visszapillantást vetett a mostani konfliktus történetére.

Azután így folytatja: Ha olvassuk azokat a nyilatkozatokat, melyek a különböző kormányalakítási kísérletek negatív eredményét indokolták, a hivatalos program ma is még a magyar vezényleti és legalább bizonyos vonatkozásokban a magyar szolgálati nyelvről is beszél.

Hát álljunk meg ennél a kérdésnél egy szóra és nézzük meg azt, hogy mindenképp előtt a magyar vezényleti nyelvnek, de még a magyar szolgálati nyelvnek is becsé a magyar nemzeti politikai szempontjából, megállapítja-e az összehasonlítást azzal a reformációval, amely az 1903. évi program alapján indult meg. Nyugodt lélekkel állíthatom, hogy a tiszti nevelés reformja és a kellő számú magyar tisztek képzésének intézményszerű biztosítása fontosabb, jelentékenyebb lépés a magyar jogosult törekvések elérése terén a magyar vezényleti és szolgálati nyelvvel.

De nézzük meg abból a másik szempontból is e dolgot, amely közelebb áll a szolgálati nyelv kérdéséhez, annak a jogosult szempontnak az elérésére, hogy a magyar csapatoknál lehetőleg magyar legyen az érintkezési nyelv, ami alatt én nem a hivatalos szolgálati nyelvet, még kevésbé a vezényleti nyelvet értem, de azt a nyelvet, amelyen beszélnek a tisztek a legénységgel, azt az érintkezést, amely igazán megkapja a katonának értelmi és érzelmi világát,

amely igazán kihat az embernek gondolkozásmódjára, az embernek érületére. A lényeg az, hogy a magyar csapatoknál lehetőleg magyar legyen az érintkezési nyelv és minden bizonynyal magyar legyen a magyar csapatok magyar legénysége és a tisztikar között.

Hát azt szeretném én tudni, hogy ezt a célt, amelyet paragrafusokba vonni nem lehet, amelyet egy a gyakorlati viszonyokat kellőleg átalakító életbevágó reformmunka által biztosíthatunk, ezt a célt elérhetjük-e az által, ha kieroszakoljuk a magyar vezényleti és szolgálati nyelvet vagy azon az uton érhetjük-e el, amelyen a szabadelvűpárt elindult, amidőn gondoskodni kívánt arról, hogy kellő számú magyar tiszt legyen a magyar csapatoknál, midőn gondoskodni kívántunk arról, hogy ezek a magyar tiszti növendékek a magyar nyelvet teljesen elsajátítsák, akkor is természetesen, ha nem a magyar anyanyelvűek, tehát gondoskodni kívántunk arról, hogy a magyar csapatoknál szolgáló tisztek túlyomó nagy többsége sokkal jobban beszélje a magyar nyelvet, mint az ország lakosai által beszélt egyéb nyelveket; másrésztől már kijelentett, hogy a csapatok oktatása szempontjából a magyarokkal egyenlő elbánás alá vétetnek a legénységnek azon nem magyar ajku tagjai, akik a magyar nyelvet kellőleg bírják.

Ha most ehhez hozzáveszem a harmadik láncszemet, fájdalom eltört láncszem az ma, de talán össze lehet forrasztani, ha hozzáveszem a népiskolai törvény tervbe vett reformját, amely az igaz, nem egy pár hónap alatt és nem egy pár frázis segítségével, de czélutadatos, gyakorlati, következetes működés útján biztosította volna azt, hogy a magyar csapatokba bejutó újoncok száz százaléka beszélje a magyar nyelvet, akkor elérjük volna, hogy a hadseregnek az oktatás nyelve, a tiszt és a legénység közötti érintkezési nyelve az esetek túlyomó nagy többségében magyar legyen és ezzel nem a kirakat számára dolgoztunk volna, nem nemzeti színre vontunk volna be valamit, amelynek belseje, fájdalom, nincsen összhangban evel a külsővel, de a magyar nemzeti politika számára idomítottuk volna át a lényegét és pedig idomítottuk volna olyan irányban és olyan értelemben, amely katonai szempontból is, a hadsereg harcalképessége szempontjából is csak előnyös lehet. Mert a hadsereg harcalképessége szempontjából is pozitív előny az, hogy ha nyelvi zavarok, ha nyelvi nehézségek lehetőleg redukáltak; katonai szempontból is örülni kell annak, hogy ha a magyar csapatoknál a tisztikar a legénységgel magyar nyelven tud értekezni és katonai szempontból is óriási haladás lett volna a mai állapottal szemben ennek a reformakciónak betetőzése. Nyugodt lélekkel mondhatom tehát, hogy a katonai kérdésekben az, amire ez a párt törekedett s amit, amennyire az idő rövidsége engedte, meg is valósított, összehasonlíthatatlanul nagyobb belértékkel bír a nemzeti politika igazi céljai szempontjából, mint a magyar vezény- és szolgálati nyelv.

De t. barátaim, ha figyelemmel vizsgáljuk a közelmúlt eseményeit, hát még csak azt sem állíthatjuk, hogy tényleg ezért a hiva-

talos programért, a magyar vezény- és szolgálati nyelvért idéztetett fel a konfliktus. Hiszen az a dicséretes szándék, hogy keressék a kibontakozást a konfliktusból és ne vigyék válság elé a nemzetet, folytonosan nyilvánul a koalíció hol egyik, hol másik részénél, vagy vezető tagjánál, oly nyilatkozatokban, amelyekben látszik, hogy ők nem tartják ultimátumnak ezt a követelést.

Mindenesetre nyitva áll ez a kérdés, hogy követelik-e ezt azonnal, vagy esetleg egy elvi kijelentéssel elégednek meg, amelyik talán ezek hosszú sora mulva váltódne csak be. És ezt látva igazán megdöbbenve kérdezem magamtól: hát egy hosszú időre szóló ígertet, a gyakorlati viszonyokat ma nem érintő elvi kijelentésért szabad-e ily irtózatoss játékos könnyelműséggel kockázra tenni e nemzetnek mindenét?

A Prot Nőgyűlés közgyűlése.

(Folytatás)

Az összejövetelek és estélyek tiszta jövedelme, az összes költségek leszámítása után: 1020 kor. 41 fill. volt, mi, ha számításba vesszük azt, hogy kimondott elvünkől kifolyólag még a koncerteken sem szedünk soha 1 koronánál nagyobb belepódiát, vallásos összejöveteleink pedig perselyesek: elég szép eredménynek mondható s az érdeklődés nagyságáról tesz bizonyosságot.

Ez az összeg, az egyesek külön adományával együtt, fedezte az évi szükségleteinket, úgy, hogy a lefolyt évben nem kellett sem az alapítványi tőke kamataiból, sem a tagsági díjakból semmit felhasználnunk s így e tekintetben a jövő szükségleteivel szembe is biztató reménnyel nézhetünk.

Segélyezésünk főmódja a kenyérosztás volt, a mit a téli hónapok alatt 17 héten keresztül 17 alkalommal teljesítettünk, az elnökö, titkár és 4-4 választmányi tag jelenlétében a régi ref. iskola helyiségében. Minden szegény egész hétre való kenyeret, 2 1/2 kg.-ot kapott. Egész télen által 65-90 szegény részesült kenyérszegélyben nemzeti és felekezeti különbség nélkül. Az állandóan segélyezett sorában a protestáns vallásúakon kívül volt 20 róm. kath., 7 gör. kath. felekezeti szegény is.

Kiosztottunk összesen 3565 1/2 kg. kenyeret, 815 kor. 40 fill. értékben.

Pénz, tej, gyógyszer és másnemű segélyben részesült 15 egyén, tekintet nélkül felekezetre és nemzetiségre, 121 kor. 38 fillér értékben.

Egyesületünk az előkészítő, rendezői és magánjellegű értekezéseken kívül tartott: 1 alakuló, 4 ig. választmányi, 2 választmányi, 1 közgyűlést, melyeknek hozott határozatai 37 jkvi pontba vannak foglalva.

A működésről vázlatosan eunyiben valék szerencsés beszámolni. A számszerű adatokat s vagyoni helyzetünket hivatása szerint pontosan a pénztár megvizsgálására kiküldött bizottság fogja a közgyűlés elé tárni, a mely jelentés főbb tételei a következők:

1. A bevételek tettek:

Alapítványokból 2850 k. — f.
Adományokból 475 „ — „



Tavaszi és nyári divat ujdonságok legolcsóbban

TANGEL JÓZSEF

előnyösen ismert női és férfi divatáru
kereskedésében NAGYENYEDEN
szerezhetők be.



1904. évi rendes tagdíjakból	356	"	—
1905. " " " "	4	"	—
Műsoros estélyek jövedelméből	800	"	20
Megnyitó egyházi ünnepély és perselyes matinéik alkalmából befolyt pénzből	522	"	48
Pártoló tagdíjakból	23	"	—
Időközi kamatokból	17	"	24
Összesen	5047	k.	92 f.

2. A kiadások tettek:

A kenyérszítás költségei	815	k.	40 f.
Vegyes segélyek (pénz, gyógyszer)	121	"	38
Estélyek és matinéik rend. költségei	369	"	51
Szolgadíjak	90	"	—
Nyomatványok, postaköltségek	88	"	76
Vegyesek	12	"	38
Összesen	1497	k.	43 f.

3. Az egylet vagyoni állása:

Takarekbevételekben	3199	k.	24 f.
Kézpénzben	351	"	25
Bevárando alapítványokban	100	"	—
Tagdíjhátralék (1904. évi)	13	"	—
Összesen	3663	k.	49 f.

Nem dicsekvéssel, de megnyugvással és jó lelkiismerettel számoltunk be, t. közgyűlés! Csak azt tettük, a mit tenni keresztényi kötelességünk volt. Nagy keretekben nem mozgattunk; rendelkezésünkre álló összes anyagi erőnk nem használtuk ki, s így segélyezésünk mérve sem volt oly nagy, a minő lehetett volna, mert ez első éve volt működésünknek, s megbocsátható nekünk, ha óvatossá akartunk lenni.

Különbben is az az elvünk, hogy míg egyfelől csendesen, zajtalanul működünk, s óvakodunk attól, hogy az amugy is ezerféleképpen igénybe vett közönséget zaklassuk, terhére legyünk, s a szerény hozzájárulás mértékén felül nagyobb mérvű, vagy többszörös áldozat hozatalra kényszerítsük: fokozatosan haladjunk a segélyezésben is, inkább szűkebb körben és csupán a legszükségesebb segélyezésekre szorítkozzunk, hogy aztán nehogy visszaesés legyen, hanem inkább az egyesület áldásos működését mind inkább és inkább kiterjeszthessük. Kizárólagosak sem vagyunk; sőt inkább azt óhajtjuk, hogy minden más felekezeti keresztény egyház a maga erősítésére, szegénysorsu tagjainak támogatására, betegeknek istápolására mindenfelé alakítson ilyen-szerű jótékony egyesületeket, s azok működésén is legyen az Istennek áldása; mert mindnyájan, — ha más módon is, — de ugyanazt az Istent imádjuk, s ugyanazon mennyei atya országát építjük, mely egyformán „szeretettel, békeességben és szentlélek általi örömben áll!” Addig pedig erőnkhez képest szívesen nyújtunk támogatást szükségben levő más felekezeti keresztény felekezeti testvéreinknek is, azt vallva az apostollal, hogy „Krisztusnak evangéliuma Istennek ereje minden hívő lélek üdvözítésére”. Érezzük, hogy: „egy a hit, egy a reménység és egy a Jézus Krisztus!”.

Nekünk elég jutalom az, ha követ kö mellé rakhatunk az Úr országa építésében; ha látjuk, hogy fájdalmat szüntettünk, nyomort enyhítettünk, könnyet töröltünk, s körünkben „a siketek hallanak, a vakok látnak, a bénák járnak, s a szegényeknek evangélium predikáltatik!”.

És végül nem tehetem, hogy jóleső érzéssel ne konstataim azt az örömdetes és meg nem dönthető tény, hogy egyesü-

letünk a megalakulásakor felmerült aggodalmakat nem igazolta, hogy „a Krisztus testének különböző tagjait szét nem választotta”, társadalmunkat meg nem osztotta, sőt egyesített minden Krisztushoz hűséges lelket abban, a mi fő; a szeretetben!...

Ezek után Isten segedelmét és áldását kérve! haladjunk a megkezdett úton kitartással, érdeklődéssel, lelki- és anyagi javainknak a szent célt támogatására szánt gyarapításával előre!

A titkári jelentést a közgyűlés örömmel vette tudomásul, s a benne foglalt indítványokat elfogadta. Azután a számvevő bizottság nevében Gáspár János alapító tag tett jelentést a számadások vizsgálatának örömdetes eredményéről, melyet a közgyűlés elismeréssel vett tudomásul. A jelentések megtétele után elhőknő ő méltósága a gyűlést bezárta. A gyűlés tagjai azon megnyugtató érzéssel távoztak a gyűlés terméből, hogy az egyesület áldásos tevékenységét fejt az evangéliumi szeretet szolgálatában.

Vegyes hírek.

— **Az alsófehér-megyei egyesült ellenzék** a mai napon alakuló gyűlést tart Nagyenyeden, melyre több országgyűlési képviselő érkezik városunkba.

— **Gazdasági kiállítás Nagyenyeden.** Az Orsz. M. Gazdasági Egyesület és az Alsófehérvármegyei Gazd. Egylet Nagyenyeden f. é. szept. 30. és okt. 1—2 napján gazdasági kiállítást rendez. A kiállítás tárgyai: gazdasági gépek, eszközök, kellékek, anyagok, termény, gyümölcs, szőlő, bor. Az elnökség, rendező- és bíráló bizottságok megalakultak. A bejelentő iverk és részletes program az érdeklődő közönségnek szétküldetett. A részletes programot lapunk következő számainak egyikeben ismertetjük.

— **Hymen.** Fleischmann M. Miksa, balászfalvi járási m. kir. állatorvos, eljegyezte Hirsch Málvint, dr. Hirsch József dicsőszentmártoni járás-orvos leányát.

— **Rajzkiállítás.** A Bethlen-kollégium rajztermében érdekes és nagyon figyelemre méltó kiállítás látható f. hó 25-dikén. A gimnáziumi növendékek rajzai tanulságos csoportokat alkotva vannak kiállítva. Ajánljuk az ifjúság előhaladása iránt érdeklődő közönségünk figyelmébe.

— **Az ág. ev. egyházközösség** el. iskolájának évzáró ünnepélye tegnap délelőtt volt az egyház templonában, a szülők és érdeklődők szép számának jelenlétében. A jelenvolt kir. tanfelügyelő és a szülők általános megelégedéssel tapasztalták a tanítás sikerét, a gyermekek szorgalmát és előmenetelét.

— **Iparos- és kereskedőtanoncizkola vizsgálati** czimen mult számunkban közöltük, hogy az akkori megállapodás szerint a fentnevezett iskolák vizsgálati f. hó 25-én, vasárnap tartatnak meg. Mivel a vasárnap a vizsgák megtartására nem ígérkezett alkalmasnak, a kereskedőtanoncizkola vizsgálati hétfőn, e hó 26-án d. e. 10—12 óráig, az iparostanoncizkola vizsgái pedig hétfőn és kedden d. u. 5—7 óráig tartatnak meg. A vizsgákra felhívjuk a tanoncztartó mesterek, az ipartestület az iparhatósági megbízottak s a hat ipartársulat figyelmét.

— **Országos vásár Tordán.** A szent János napi országos vásár tegnap előtt vette

kezdését a baromvásárral, melyen oly nagy volt a felhajtás, amilyen már évek óta nem volt. A felhajtott állatok számát mintegy 10,000 darabra becsülik. De nemcsak a kínlat, hanem a kereslet is oly nagy volt, hogy a magas árak dacára a mai napig csak vonattal mintegy 100 vaggont szállítottak el.

— **Öngyilkos katona.** Gyulafehérvárról írják lapunknak, hogy egy közeli faluban a napokban átlőtt mellel, hörgő és felig alélt állapotban találtak polgári öltözetben egy ifjút a katonák. Beszállították azonnal a gyulafehérvári kórházba, ahol ápolás közben állapították meg, hogy az öngyilkos-jelölt tulajdonképen tényleges katonaként az 50. gyalogezredben és Mégay Frigyesnek hívják. Emiatt aztán átszállították a katonai kórházba, ahol most élethalál között lebeg. Az öngyilkos-jelölt évekkel ezelőtt Radnóthon a Jenei Jenő gyógyszerárában gyakor-nokoskodott s azon idő alatt sem bizonyult teljesen épelméjűnek, mert számtalan szélhámós cselekedetet vitt végbe. Eltávozását is úgy rendezte, hogy azzal nem hagyott hátra valami kellemes emlékeket. Öngyilkossági kísérletének oka az lehet, hogy önkéntesi jogot nem szerezhetvén, 3 évi katonai szolgálat várt reá, ettől akart inkább szabadulni.

— **Felhőszakadás Tordán.** Valóságos itéletidő vonult végig Tordán f. hó 10-ikén a délutáni órákban, mely mintegy háromnegyed óráig pusztított. A tiszta égbolt hirtelen elborult, nagy záporosó eredt, mely csakhamar romboló felhőszakadássá fajult. Az elemi erővel lezuhanó víztömeg elől ember, állat megrémülve futott fedett helyre, míg a vízárdat elöntötte az egész várost. A főtéren s az utcákon a víz folyam módjára hömpölygött s az alacsonyabban fekvő házak szobáiba is behatolt. A Nagymező-utcában oly nagy volt a víz, hogy állatokat is magával sodort. A labirintusról lerohanó áradat, mely az ujjonnan nagy költséggel épített bányafürdői utat is hosszu időre járhatatlanná tette s több sertést, juhot és egy 12 éves pásztorgyereket sodort el, kit azonban sikerült kimenteni, a Vigadót is veszélyeztette. A Közép-utca bejáratánál a víz 8—10 méter szélességben majdnem 1 méter magasságban hömpölygött s a magával sodort kövekből valóságos torlaszt emelt. A Szechenyi-ligetet a víz teljesen elöntötte. Nagy kárt okozott a felhőszakadás a pénzügyi és postapalotában, hol a víz a már régebből megrongált s többszöri panasz dacára a tulajdonos város által ki nem javított esztorna helyett az ablakon folyt be s több szobát teljesen elárasztott. Még szerencse, hogy a tisztviselők hivatalban voltak s az iratokat kimenthették.

— **A „Fiumei Kávébehozatali Társaság” kolozsvári fióktelpe,** Mátyás királytér 12. szállit bérmentve és vámmentesen eredeti fiumei árakban kávét, teát, rumot, francia és hollandi liqueuröket, csokoládét, cacao. Árjegyzéket ingyen. 511 1—52

(x) **Tüköri Ármin fogműterme** Jókai-utca 3. szám New-York szálloda mellett, Kolozsvárt.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY TÜRÖK BERTALAN

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugyár
Részvénytársaság.

Triska J. zongora raktára

Kolozsvárt, Sétatér-u. (Saját ház.)

Zongorák, pianinok, harmoniumok és czimbalmok gyári áron részletfizetésre is kaphatók.

Hangszerek becserélését, javítását helyben és vidéken elfogadom.

Phonola-zongorát játszó készülék gyári áron kapható.

Ára 1100 korona.

509 9-52

Bármikor megtekinthető.

BALLA BÉLA

előnyösen ismert húszletében a húsarak a következők:

- 1 kiló marhahús 1.20 fill.
- 1 „ borjuhús 0.96—1.20
- 1 „ sertéshús 1.36—1.52.

Ugyanott 10 hekto finom

SOM-BOR

kisebb mennyiségben is eladó.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy selyem, atlasz és szőrtatlasz

paplanok készítését

és javítását

a legjutányosabb árban vállalom el.

Hadházy Gáborné,

NAGYENYED,

723 1-6 Szentkirály-utca 63.

A „POLGÁR”

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. VÁZSONYI VILMOS országgyűlési képviselő.

Megjelenik minden nap reggel legalább 16 oldalon.

Egyes száma **2 krajczár (4 fillér.)**

A POLGÁR a legolcsóbb, igazi radikális, szókimondó, irodalmi színvonalon álló és tartalmas újság, mely teljes kimerítő krónikáját adja a napnak.

A POLGÁR politikai cikkeit dr. Vázsonyi Vilmos, ifj. Ábrányi Kornél, Benedek János stb. írják.

A POLGÁR tárczarovatában elsőrangú hazai és külföldi elbeszélőink novelláit találja az olvasó.

A POLGÁR tartalma élénk és tarka. Hírei és tudósításai megbízhatók és kimerítőek.

A POLGÁR fölöslegessé teszi minden más lap olvasását.

Ily gazdag élénk tartalma mellett is

A POLGÁR egyes szám 2 krajczár.

Kapható mindenütt, az utcán is és az összes elárusító helyeken.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 16 korona

Félévre . . . 8 „

Negyed évre . . . 4 korona

Egy hónapra 1 kor. 40 fill.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VI., Eötvös-utca 37. sz.

STRECK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Kinizsi-utca 8. szám (Óvár.)

Sürgőnyezim: Streck Kolozsvár. Telefonszám 285

Uj világítás.

Gáz-, vízvezeték- és szivattyú felszerelési vállalata és raktára. Saját találmány (Gasolin) levegőgázfejlesztő készülékeknek egy 60-70 gyertyafényerejű lámpa óránkénti fogyasztása csak 2¹/₂ fillér, legolcsóbb, legököltebb és teljesen veszélymentes világítási módszer, egyszerűbb kezeléssel; minden nagyság állandó raktára. Levegőgázzal (Gasolin) kívülvilágítások jutányos árban eszközölteinek tanczvigalmak, társas-estélyek és egyéb alkalmakra, rövidebb időre is. Elvállal légszesz berendezéseket és átalakításokat helyben és vidéken.

Kiváló tisztelettel

Streck József.

Telefon 395.

Telefon 395.

KLEIN FERENCZ

Unió gőzmosó és vegyiruha tisztító intézete

Unió-utca 24. szám.

Műhely-telep Tivoli-utca

Br. Bánffy palota.

KOLOZSVÁR.

514 25-104

Vas, réz, horgony, diszmű és czimtbla öntőde.

KOLOZSVÁR, Mátyás király-tér 3. sz.

Elvállal galvanoplasztikai

munkákat, mindennemű klisék

öntését, rézmetszeteket fénykép

vagy rajz után

Készít gazdasági vas, réz

gépöntvényeket.

626 22-104

Tisztelettel

Liskai János.

Férfi szabó terem.

Alapított 1889-ben.

IZSÁK MÓR Kolozsvárt.

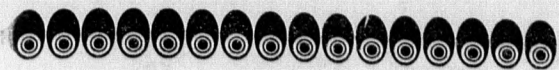
Mátyás király-tér 19. Emelet.

Van szerencsém értesíteni a n. é. vidéki közönséget, hogy nagyban hazai, angol és francia szövet raktáramban dus választékú és izléses kelméket tartok.

Mérték utáni megrendeléseknél elég a mérték beküldése. Szolid és pontos kiszolgálás előre biztosított.

503 27-52

Kiváló tisztelettel
Izsák Mór.



GERGELY ISTVÁN

esztergályos, asztalos és fafaragó

— K O L O Z S V Á R T. —

Műipari üzlet Unió-u. 20. Műhely Monostori-út 70.

Műfaragászati és műipari üzletben raktáron tartanak: lakberendezési cikkek, tajték, borostyán és csontárúk, különleges készítményű pipa és szipkaárúk, tea és diszasztalkák, fali polozok, képkeretek és fogasok, teke és billiárd készletek, klóplipárnák és botokák, stikkelő rámpák, sakk garnitúrák és dominók.

Megrendelhetők teljes lakberendezési fabutor cikkek, saját avagy adott rajzlapok után, valamint minden az iparághoz tartozó fafaragászati cikkek műhelyemben aját felügyeletem alatt készülnek. 265 52-52

Vidéki rendelést és megkeresést azonnal elintézek.



A legolcsóbb és legkényelmesebb

mulatóhely az

„ORIENT”

szálloda Kolozsvárt,

kávéház és étterem.

Ferencz József-út 12. Telefon 462.

Mérsékelt árak mellett kényelmes és tiszta szobák, valódi és házilag kezelt tiszta jó borok, naponta friss kőbányai sörök és izléses hideg és meleg ételek, valamint italok kaphatók.

Igen alkalmas társas összejövetelekre és elfogad lakodalmak és estélyekre megbízásokat jutányos árban Kocsival beszálló vendégek lovainak jó meleg istálló és kocsiszín áll rendelkezésére. 501 28-52

Tulajdonos: **Boday Mihály.**

Minden este jóhírnévű cigányzene.



Telefon 354.

SÁRGA JÁNOS

Telefon 354.

ékszerész-műtővő, egyházfelszerelési műintézete

Mályás király-tér 13. K O L O Z S V Á R.

Ajánlja dűsan felszerelt raktárát arany ezüst és briliáns ékszerekből.

Különlegességei: az erdélyi ötvösipar termékei: diszmagyar ékszerek, antique boglárók, csattok, övek stb. — Ezüst evőeszközök, alpaca ezüst és bronz diszműárúk, a berndorfi ezüst gyári lerakata. Valódi francia bronz disztárgyak.

Egyházfelszerelési cikkei: Kupák, serlegek, szentségtartók, Urvacsoxa kelyhek stb.

Elvállal: ezüst és arany tárgyak készítését, antique ezüst tárgyak hű utánzását és azok tervszerinti készítését.

Készít: tervrajzokat és költségvetéssel szívesen szolgál.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.



A folyó év őszén

a nagyenyedi határban gőzekém

dolgozni fog. Felkérem azokat, kik ez alkalommal **gőzszántást óhajtanak végeztetni**, szíveskedjenek e hó folyamán akár hozzám, akár **Bedő Károly** úrhoz Nagyenyedén, Kossuth Lajos-utca 79 sz. fordulni, hol kellő felvilágosítást nyernék.

Timár János

Marosszentkirály,
Marosvásárhely mellett

5-8



Alapított 1865. évben.

BABOS SÁNDOR utóda

HAJEK MIKSA

órás és ékszerész

Kolozsvár, Wesselényi Miklós u. 16.

Czélszerű és divatos

alkalmi ajándékok

Olcsó beszerzési forrás!

Vidéki megrendelők kedvezményben részesülnek.

Nem tetsző tárgyak 8 napon belül visszavételnek.

515 54-104



TESZLER KÁROLY DIVATKERESKEDŐ

Kolozsvárt, Wesselényi Miklós-utca 11. szám.

Karácsoni ajándékoknak:

Remek tennisz és sport flanelok 12, 16 kr.

Pickét és atlasz barchettek 16, 19, 25, 33 kr.

Valódi francia flanelok 21, 26, 30, 38 kr.

Brassói és Gácsai posztók 29, 35, 46, 58 kr.

Cybetin kelmék 55, 63, 75, 90 kr.

Eredeti angol ruha kocsitám szövetek, 140 cm. [szélesség] 50,

60, 70, 80, 90 kr.



Kartonok, zseftek, batistok 16, 19, 25 kr.

Férfi ingek finom schiffonból 95, 115 kr.

Ót réti gallér 12 kr. — Kézeltők 20 kr.

Len batiszt zsebkendők 4, 6, 10, 13, 15, kr.

Fegyházban kötött harisnyák 15, 20, 25, kr.

Trótkó alsó ruhák, Ágy- és asztalterítők, Paplanok, Szőnyegek,

Függönyök, kávésbroszok és még sok fel nem sorolható cik-

kek olcsó árakban.

502 9-52



Uri divatüzlet Kolozsvárt.

Hasznos alkalmi ajándék-cikkek.

Férfi fehérművek, fehér és színes ingek, hálógépek, labraválók, gallérok, színes és fehér kézeltők, zsebkendők, harisnyák, harisnya-tartók, divatos színes és fehér mellények, kalapok, sapkák, keztük, sétabotok és esőernyők. Dűs választék legújabb nyak-
kendőkben. Jáger és másnemű kötött alsó ingek és nadrágok. Kötött és bőr vadász mellények, harisnyák és kamaschenek. Pénz, szivar és cigarett-
tárazák, zsebkések, angol és francia illatszerek, szappannok, ruha és hajkefék és magyar gyártmányu legjobb fogkefék.

Alanti cikkek gyári áron, mivel tovább vezetve nem lesznek.

Utazó cikkek, kézi táskák, bőröndök, vadász kabátok és férfi topánok, plaidok és plüsch kocsitakarók.

Kiváló tisztelettel **Sándor Ágoston és Társa, K O L O Z S V Á R,** Mályás király-tér.

505 9-52

